

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2020. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kíséri és értékeli az Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni. Az elnökség 2020 folyamán egy alkalommal tartott ülést (2020. július 1.). Az elnökségi ülés jegyzőkönyvét az *1. számú melléklet* tartalmazza.

III. Személyi változások

A 2020. évben lejárt a 2015. évben megújított testület mandátuma, és ennek következtében szükségessé vált a tisztújítás lefolytatása, amely által mind a testület szakértőinek névsora, mind pedig az elnökség összetétele és az elnök személye is módosult 2020. augusztus 1. napjával.

2020. évben július 14-ig dr. Győri Erzsébet töltötte be az SZJSZT elnöki funkcióját, a titkár feladatait 2020. december 14-ig dr. Takács Nóra, a titkárhelyettes feladatait dr. Csősz Gergely látta el. A megjelölt időpontokat követően dr. Faludi Gábor látja el az elnöki, dr. Csősz Gergely a titkári, és dr. Gubicz Flóra a titkárhelyettesi feladatokat. A beszámoló ezért szükségképpen tükrözi az elődök munkáját is.

IV. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

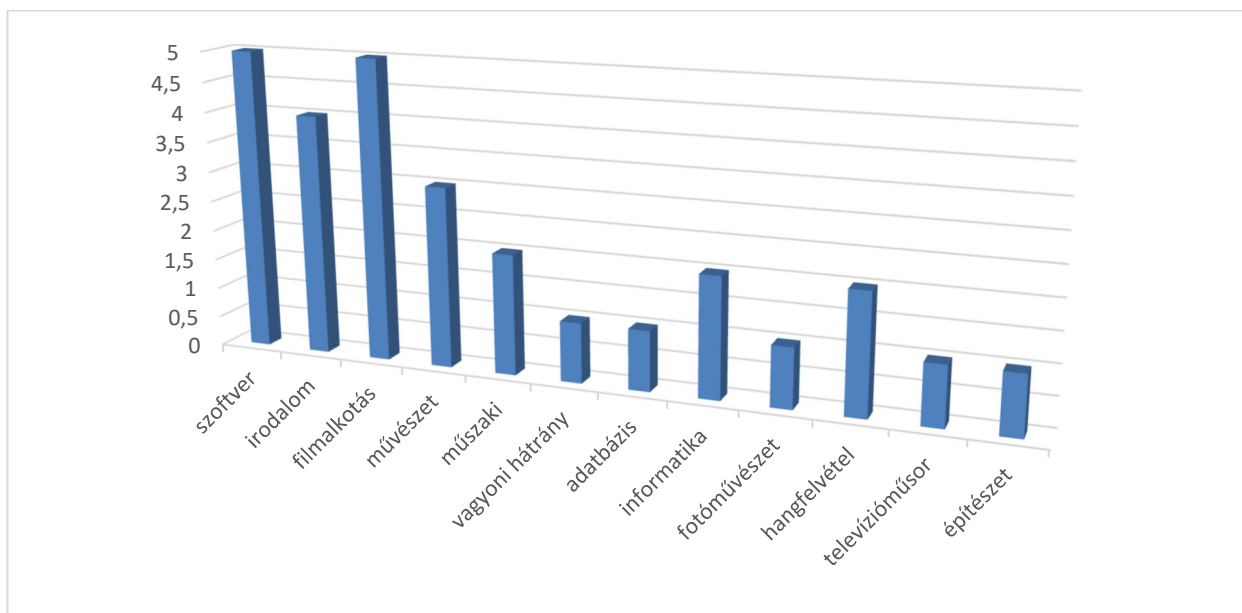
Az Szt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvita ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

2020-ban összesen 36 szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlat-kérés érkezett a testülethez. Az adott évben elkészült szakértői vélemények száma 28 db volt, ebből 4 az előző évről áthúzódott ügyben készült, és 1 db kiegészítő szakvélemény volt. Négy ügyben bíróságok (járásbíróságok,

törvényszékek, közjegyző), 7 ügyben nyomozóhatóságok kirendelése alapján, 17 ügyben megbízás alapján (ügyvédi irodák, helyi önkormányzatok, magánszemélyek és gazdasági társaságok) készültek szakértői vélemények. Újdonságnak számított a közjegyzői nemperes eljárásban történő szakértői kirendelés. Viszonylag magasnak mondható (9) a bizalmasan kezelni kért szakvéleményeknek a száma. A szakértői vélemények elkészítésében 46 szakértő vett részt. Az SZJSZT 2019. évi beszámolója a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 125. évfolyam 24. számában jelent meg 2020. 12. 28. napján. Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 9 szakvéleményt közölt 2019-ben.

A szakértői vélemények műtípusonként a következőképpen oszlottak meg: műszaki (2); irodalmi (4); művészet (3), adatbázis (1), szoftver (5); informatika (2), vagyoni hátrány (1), filmalkotás (5), fotóművészet (1), hangfelvétel (2), rádió- és televízióműsor (1), építészet (1).

A szakvélemények főbb témánkénti megoszlása

Az SZJSZT által 2020-ban ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a 2. számú melléklet tartalmazza.

V. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy

1. Tankönyvben való átvétel szerzői jogi megítélése (17/2020)

A Megbízó több ízben¹ is megkereste a Testületet a tankönyvkiadással valamint szerzői művek átvételével kapcsolatos felhasználási kérdésekkel. Az első megkeresésre adott 33/2019-es szakvéleményben az eljáró egyesszakértő elvi jellegű, nem konkrét művekben történt konkrét felhasználások értékelését végezte a tankönyvben, illetve digitális tananyagban, illetve tanári kézikönyvben való felhasználások jogi kereteinek.

A 17/2020-as szakvéleményben a megkereső a korábbi (33/2019) szakvéleményhez kapcsolódóan kérte a Testület álláspontját az idézés és oktatási célú átvétel alkalmazását irodalmi tankönyvben és

¹ Az első ilyen megkeresésre a 33/2019-es szakvélemény készült, a legutóbbira pedig a 11/2021-es szakvélemény.

szöveggyűjteményben. E tekintetben az eljáró egyesszakértő megállapította, hogy a szöveggyűjteményben történt felhasználások az átvétel szabad felhasználása körébe esnek, továbbá utalt az üzletszerű felhasználás kizártságára.

Az eljáró szakértő ez utóbbi megjegyzése nyomán a megkereső újabb szakvéleményt készítését kérte a Testülettől, ezúttal az üzletszerűsége vonatkozásán. Az eljáró egyesszakértő a szakvéleményben kifejtette, hogy a tankönyvek többszörözése és terjesztése tekintetében kizártnak lehet tekinteni az üzletszerűséget, ha: (i) nyereség elérésére nem kerül sor sem közvetlenül, sem közvetve, (ii) kereskedelmi forgalomba nem kerülnek az átvevő művek, illetve az (iii) iskolákba ellenszolgáltatás nélkül juttatják el azokat.

2. Szoftverekkel kapcsolatos megkeresések (04/2020; 10/2020; 11/2020; 13/2020; 19/2020)

A 2020-as évben is jelentős mértékű volt a szoftverek felhasználásához kapcsolódó megkeresések száma. Szoftverfejlesztési szerződésben szereplő díj megítélése a jogdíj fogalma szempontjából visszatérő kérdésként merül fel a megkeresők részéről, egyes konkrét esetekhez kapcsolódóan. Így például a 10/2020-as és a 04/2020-as szakvélemények megállapították, hogy a *magyar általános üzleti gyakorlat alapján az elvégzett munka ellenértéke, azaz a szoftver megírási díja a teljes fizetendő díj 20%-a, míg a felhasználási jog átengedéséért járó díj, azaz a jogdíj a teljes fizetendő díj 80%-a.*

A 19/2020-as szakvélemény azt vizsgálta, hogy az egyes szoftverfejlesztési, illetve értékesítési üzleti modellek („Open core model”, „pay for documentation model”, „pay for build model”) alapján keletkező árbevételek jogdíjnak minősülnek-e. (A megkeresők a jogdíj adójogi értelmezéséhez, valójában TAO kedvezményéhez keresnek értelmezési fogódzót). A megkereső üzleti modelljének alapját a felhasználók számára ingyenes, nem címzett felhasználási engedéllyel biztosított Alapverziók képezik. Az Alapverziók által ki nem elégített felhasználói igények egy részét Megkereső készíti, illetve készítette el. E szoftvereket Megkereső „off the shelf” (OTS) szoftvernek nevezi. Az eljáró tanács az OTS szoftverekre vonatkozó szerződések hiányában azt nem tudta megvizsgálni, hogy az említett szerződések valóban tisztán felhasználási szerződésnek minősülnek-e, így azt állapította meg a Tanács, hogy amennyiben az OTS szoftverek hasznosítására vonatkozó szerződések tisztán felhasználási szerződésnek minősülnek, vagyis azok semmilyen egyéb szolgáltatásra vonatkozó elemet nem tartalmaznak, úgy a felhasználási szerződés szerint megfizetett díj teljes egészében szerzői jogdíjnak minősül az Szjt. alapján.

3. Műsorszám címének szerzői jogi védelme, televíziós műsorszám filmelőállító jogai (31/2020)

Magánmegkeresőként kereste fel a Szerzői Jogi Szakértő Testületet egy ügyfél egy televíziós magazinműsor és címének szerzői jogi védelme és jogosultjának megállapítása kérdésében. A filmelőállító jogosult kilétének meghatározásában az eljáró tanács csak a megkereső által a Testület számára benyújtott iratanyagból – a felek közötti levelezésből – tudott következtetéseket levonni. A műsorcím jogi oltalmának megállapításán túl az eljáró tanács állást foglalt a megkereső azon kérdése kapcsán is, hogy egy felhasználási szerződés kontextusában ki minősül az oltalom alatt álló műsorcím jogosultjának. E körben az eljáró tanács abból a körülményből indult ki, hogy a felhasználási engedély a magazinműsor egyes epizódjainak az időben és térben korlátlan felhasználásáról, és a kapcsolódó műsorcím használatáról rendelkezik. Tekintettel arra, hogy a műsorcím használatáról egyéb rendelkezést a felek közötti megállapodás nem tartalmazott, a tanács úgy értékelte, hogy a címhasználat csupán az engedéllyel érintett

négy epizód kontextusában, és nem általánosságban illeti meg a felhasználót.

Az ügy különlegességét az adja, hogy a megkeresés megválaszolását követő két hónappal később az adott ügyben érintett másik fél is a Szerzői Jogi Szakértő Testülethez fordult. A Testület felé megfogalmazott kérdései lényeges átfedést mutattak a korábbi megkeresésében megfogalmazott kérdésekkel, ám némileg eltértek attól és az ügy körülményeinek több vetületére is kitértek. A kérdésekhez hasonlóan átfedést mutattak a megküldött iratanyagok is, de a második megkereső több dokumentumot és információt küldött meg a Testületnek, némileg eltérő perspektívából mutatva be az esetet. A Testület elnöke az eljáró tanács összeállítása során arra törekedett, hogy az új megkeresést és az eltérő információkat egy új tanács pártatlanul vizsgálja felül, azonban a szakmai kontinuitás biztosítása érdekében a korábbi tanács tagjai is vegyenek részt a vélemény kialakításában azzal, hogy a korábbi előadó ebben a tanácsban szavazó tag. Mindezen körülményekre tekintettel a második szakvélemény elkészítésére öttagú tanács került felkérésre, amelyben a korábbi tanács elnöke töltötte be az elnöki posztot, a korábbi tanács többi tagja egy újonnan felkért szakértővel együtt képezték a tanács szavazó tagjait, és egy új előadó került felkérésre. A második megkeresésre eljáró tanács a korábbi szakvéleményben tett megállapításokat fenntartotta, és azokra építve válaszolta meg a megkereső új kérdéseit.

VI. A Szerzői Jogi Szakértő Testület Ügyrendjének módosítása

Az elmúlt időszakban – részben a koronavírus járványra is tekintettel – módosult a Testület ügyrendje. Mind az Elnökség, mind az eljáró tanácsok tarthatnak ülést elektronikus hírközlési eszközök alkalmazásával, és az Elnökség hozhat határozatot, az eljáró tanács pedig elfogadhatja a véleményt ülés tartása nélkül is, ami lényegében elektronikus levelezés útján történő döntéshozatalt jelent. Magába foglalja az írásbeli előkészítést, az anyag határozat/vélemény tervezetként való megküldését, annak írásbeli elfogadását, és a döntésről szóló írásbeli értesítést. Az írásbeliséget nem polgári jogi értelemben vett írásba foglalásnak kell tekinteni, az eredeti, kézzel történő aláírás a folyamatnak nem része.

E döntéshozatali módokat egyrészt megengedik ma is az egészségügyi válsághelyzetben – mind a készültség alatt, mind a veszélyhelyzetben – alkalmazandó, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre irányadó szabályok,² másrészt részben a Ptk. általános jogi személy szabályai³ azzal, hogy az ülés tartása nélküli, írásbeli előkészítésen alapuló határozathozatal szabályai nem elektronikus levelezéssel számolnak. A Testület sajátos jogállása,⁴ az ügyrend jóváhagyása, az, hogy a folyamat végén egy teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő jognyilatkozat igazolja a döntés meghozatalát, és az, hogy minden határozathozatali lépést a Testület felidézhetően rögzít, jelenleg elegendő biztosítéknak látszik ahhoz, hogy a megoldásokat a jövőben is alkalmazhassuk.

Kétségtelen, hogy a Testület számára nem írja elő jogszabály az elektronikus ügyintézés. A szakértői törvény a szakértő által aláírt, illetve a bíróságokkal /hatóságokkal való kapcsolattartásra előírt elektronikus

² módosított 502/2020. (XI. 16.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során a személy- és vagyonegyesítő szervezetek működésére vonatkozó eltérő rendelkezések újbóli bevezetéséről

³ Ptk. 3:20.§ (csak analógia alapján)

⁴ 2016. évi XXIX. törvény az igazságügyi szakértőkről (szakértői tv.) 35. § (1) (...) Az igazságügyi szakértői testületet más jogszabály is létrehozhatja. A más jogszabály által létrehozott szakértői testületekre e törvény rendelkezéseit - a szakértői testületet létrehozó jogszabályban foglalt eltérésekkel - kell alkalmazni. 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről 5.§ (1) bek. „A Szakértő Testület az elnökség által megállapított és a Hivatal elnöke által jóváhagyott ügyrend szerint működik.”

rendszerben benyújtott szakvéleményekről rendelkezik.⁵ Azonban a szakértői testületekre irányadó szabályok eltérésére adott szakértői törvényben megadott felhatalmazás (ld. a 4-es l-j-etet), és az a tény, hogy a megbízásra adott szakvéleményekre a hivatalos elektronikus kapcsolattartási szabályok nem irányadók, pillanatnyilag elegendőnek látszanak. Ha hivatalos kifogások érnék – különösen bíróságok, vagy hatóságok részéről - a szakvélemények elfogadásának és közlésének módját, jogszabályoknak való megfelelését, akkor valószínűleg a Rendelet olyan módosítása jelentené a megoldást, amely tükrözné a jelenleg az Ügyendben alkalmazott megoldást. Ha pedig ezt a jogalkotó nem fogadná el, akkor csak minősített elektronikus aláírással ellátott szakvéleményekkel tudna a Testület a hagyományos üléstől és aláírástól eltérően szakvéleményeket elfogadni, amelyeket – legalábbis a hatóságoknak és a bíróságoknak – csak az előírt elektronikus kapcsolattartási rendben tudnánk szabályszerűen megküldeni.

A mai ügyrendi megoldás mellett szól esetleges kifogás esetére is a bizalmi szolgáltatásokról szóló törvény⁶ 12. § (1) bekezdés d) pontja, amely szerint hiteles az elektronikus dokumentum, ha az aláíró vagy kiadmányozásra jogosult azt az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesítette.⁷ Az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 112. § (4) bekezdése szerint pedig az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítéssel kiállított okirat teljes bizonyító erejű magánokirat, azaz nemcsak bírósági/hatósági eljárásban érvényesül a teljes bizonyító erejű magánokirati jelleg.

VII. A szerzői jogi reform eredményei

2021. június 1-gyel lépett hatályba a szerzői jogi reformcsomag, amely a CDSM⁸ valamint a SatCab⁹ irányelvek átültetése mellett több ponton módosította az Sztj.-t, így többek között megreformálásra kerültek a Testület által kiadott szakvéleményekkel kapcsolatos rendelkezések.

A reform során az Sztj.-nek a Testületre vonatkozó rendelkezései az alábbiak szerint egészültek ki. A Testület által alkotott szakvélemények tekintetében az évek során megnövekedett a szakvélemény bizalmas kezelésének kérése a peren kívüli szakvélemények esetében. Annak érdekében, hogy Testület által elkészített szakvéleményekben lefektetett, némileg általánosítható megállapítások ezen megbízói igények ellenére elérhetővé váljanak, ezzel elősegítve a joggyakorlat koherenciáját, az Sztj. 101. §-a három új bekezdéssel egészült ki.

A módosításnak köszönhetően az eddig csupán a megbízási szerződésekben szereplő, a Hivatal általi felhasználása a szakvéleményeknek – értve itt a szakvélemények adatbázisba való rendezését - bekerült az Sztj. 101. § (6) bekezdésébe, ezzel tisztázva a szakvélemények általános anonimizálási módját¹⁰ is.

⁵ Szakértői tv. 47.§

⁶ Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény

⁷ ld BDT2020. 4225.

I. A papíralapon kiállított ügyvédi meghatalmazás digitalizált másolata, melyet a jogi képviselő a cégkapun keresztül a keresetlevél mellékletként csatol képviseleti jogának igazolása érdekében, és az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH) hitelesít, megfelel a teljes bizonyító erejű magánokirat követelményének.

⁸ A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁹ A műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/789 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

¹⁰ „Az adatbázisban megjelenő szakvélemények a felek megnevezését és az ügy egyéb azonosítást lehetővé tevő tényállási

Azon esetekre vonatkozóan, amikor a megbízó az ügy titokban tartását kéri, az Szt. 101. §-ának új (7) bekezdése lehetővé teszi azt, hogy a Hivatal az ezen szakvéleményekben megállapított ratio decidendi¹¹ jelentesse meg az adatbázisában, ezzel elősegítve az eredeti üggyel analóg felhasználási joggal kapcsolatos kérdés tekintetében az adatbázisban kutató személyeket a jogi álláspontjuk kialakításában, amely jelentősen hozzájárulhat a szerzői jogi rendelkezések alkalmazási gyakorlatának egységességéhez.

Mindezek mellett rendezi a törvény a szakvéleményeknek a Testületen belüli felhasználását is, az által, hogy az Szt. 101. §-ának (8) bekezdése lehetővé teszi az eljáró tanács tagjai számára azt, hogy a bizalmasan kezelt szakvéleményekhez is hozzáférjenek, amennyiben az a felkérés vagy kirendelés teljesítéséhez szükséges, ezzel kizárva annak lehetőségét, hogy a Testület által megalkotott szakvélemények egymással ellentmondásba kerülhessenek.

A szerzői jogi reformot végrehajtó előterjesztés részét képezte a Korm. r. módosítása is a szakértői díjak megemelésével kapcsolatban, azonban a Kormány döntése alapján – a veszélyhelyzetre való hivatkozással - a Korm. r. módosítását a jogalkotó leválasztotta az előterjesztésről és azt nem fogadták el. Ennek okán a Korm. r. módosítását 2021 őszén újból a Kormány elé terjeszti a Hivatal, ezúttal azonban az előterjesztés feltehetően ki fog egészülni az Iparjogvédelmi Szakértői Testületre vonatkozó díjak módosításának javaslatával.¹²

Budapest, 2021. június 28.

Dr. Faludi Gábor sk.
a Testület elnöke

Mellékletek:

- 1) A 2020. évben tartott elnökségi ülés jegyzőkönyve
- 2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

elemeit nem tartalmazhatják.”

¹¹ Az adatbázis ezeknél a szakvéleményeknél kizárólag az ügy számát, tárgyát, és a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben a tanács megállapításait tartalmazza, mellőzve a felek azonosítását lehetővé tevő adatokat.

¹² Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetről és működéséről szóló 270/2002. (XII.20.) Korm. rendelet jelenleg a Korm. r.-ben szereplő szakértői díjakkal azonos szakértői díjakat állapít meg.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetérttek.

Budapest, 2021. június 28.

Pomázi Gyula
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke